

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

דבר מלכות

אחרי-קדושים

העבודה הנדרשת בכדי להביא את הגאולה

שיחות קודש

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש



יוצא לאור על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושלוש לבריאה

שנת ה'תשס"ג

מאה עשרים ואחת שנה להולדת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מוקדש להתגלותו המיידית לעיני בשר של
כ"ק אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח שליט"א
למטה מעשרה טפחים ומתוך חיים נצחיים
ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו תיכף ומיד ממש

*

לעילוי נשמת

הו"ח וכו' ר' מנחם מענדל הלוי

ב"ר לייב יואל הלוי ע"ה

נפטר ביום י"ב אייר ה'תשנ"ז

וזוגתו מרת רחל בת ר' מרדכי ע"ה

נפטרה ביום ט' תמוז ה'תש"ס

קאטש

ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י בנם

הרה"ת ר' ברוך שמעון הלוי וזוגתו מרת פנינה

ומשפחתם שיחיו קאטש

*

היי שותף בהפצת "דבר מלכות"

להשיג השיחות, להקדשות ולפרטים נוספים מל: 753-6844 (718)

הוכן לדפוס ע"י

יוסף יצחק הלוי בן אסתר שיינדל

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

כתובתנו באינטרנט: <http://www.torah4blind.org>

משיחות ש"פ אחרי-קדושים, י"ג אייר ה'תנש"א

– תרגום מאידית –

א. בקשר עם המדובר לאחרונה; אודות הגאולה האמיתית והשלימה, שמחכים לה בכל יום ומקווים שתבוא בכל יום – כהפסק דין בהלכה שהנודר שלא ישתה יין ביום שיבוא המשיח, אסור לו לשתות יין לעולם? – תיכף ומיד ממש, ואודות הפעולות שצריך כאו"א מישראל לעשות כדי להביא את הגאולה – מתאים להתעכב לבאר את תוכנה של הגאולה, ובוה יקל להבין מה צריך להיות תוכן העבודה הנדרשת בכדי להביא את הגאולה, וכיצד יש להתכונן למצב הגאולה.

תוכנו של כל דבר מתבטא בשמוי. כן הוא גם בנוגע להגאולה – ניתן לקבל מושג מתוכנה ע"י התבוננות בפירוש שמה – „גאולה“.

ענין הגאולה מצוין בתורה בביטויים שונים. החל מד' הלשונות של גאולה; בכתובי: „והוצאתי, והצלתי, וגאלתי ולקחתני“, והלשון החמישי – „והבאתי“.

- (1) שיחות (סה"ש תנש"א ח"ב): כ"ח ניסן (ע' 470 (לעיל ע' 87)). ש"פ שמיני (ע' 475 (לעיל ע' 92)). ש"פ תז"מ (ע' 490 (לעיל ע' 106)).
- (2) רמב"ם הל' נזירות פ"ד הי"א.
- (3) ראה עשהויה"א פ"א. וראה בארוכה בזה תשובות וביאורים (קה"ת, תשל"ד) ס"א: „לקו"ש ח"ו ס"ע 35 ואילך, ובהערות שם. וש"נ.
- (4) שהם גם ד' לשונות של גאולה העתידה (ראה ירושלמי פסחים פ"י ה"א. ד"ה והי' אור הלבנה תרנ"ד. ד"ה לכן אמור לבני תרנ"ה. תרע"ח. וראה ספר הליקוטים דא"ח-צ"צ ערך גאולה ס"ג, וש"נ). וראה גם בחיי וארא ו, ח.
- (5) וארא ו, ו"ז.
- (6) שם, ח.

ואע"פ שכוונת כל לשונות אלו הוא התוכן הכללי דיציאה מהגלות, ישנו עילוי בלשון „גאולה“; וי"ל שבגלל מעלה זו נקראת (כל גאולה, ובמיוחד –) הגאולה האמיתית והשלימה (בפי כל ישראל) בשם „גאולה“ (סתם) [דוקא הגאולה האחרונה היא הגאולה האמיתית והשלימה (בה"א הידיעה)], כיון שמלה זו (גאולה) מבטאת את התוכן דהגאולה האמיתית והשלימה.

ב. במלה „גאולה“ רואים דבר פלא: „גאולה“ הם אותן אותיות ד„גולה“ (גלות) אלא בתוספת אל"ף!

וכדאיאת במדרשי שבמלה „גולה“ („וגולה על ראשה“¹⁰) ישנם שני פירושים: „תרין אמוראין, חד אמר גולה (לשון גלות) וחד אמר גאולה“. וידוע הביאור בזה, ש„תוספת האלף שעל ידו נעשה מבחי' גולה בחי' גאולה“ קאי על

(7) דאף שכל גאולה (גם גאולה פרטית שאינו „גאולה גדולה“ . . . אלא שיגאלנו מן הצרות כו"ו) „שם גאולה עלה“ (מגילה יז, ב ובפרש"י) – הרי זה חידוש, ומובן (מזה גופא) שעיקר שם גאולה הוא בנוגע ל„גאולה גדולה“ (ששלימותה תהי' בגאולה האמיתית והשלימה). וכפשוטו דברי רבא בגמרא מגילה שם: „גאולה בשביעית . . . מתוך שעתידין ליגאל בשביעית לפיכך קבעה בשביעית“. ורק אח"כ מבאר, ש„מלחמה נמי אתחלתא דגאולה היא“.

- (8) וכלשון ניגון (חב"ד) הידוע: זאל שוין ויין די גאולה (כפי שניגנו לפני שיחה זו). ועוד לשונות וניגונים כיו"ב – ע"פ מנהג ישראל.
- (9) ויק"ר ס"פ אמור (ספל"ב). שהש"ר פ"ד, א (ז). קה"ר רפ"ד.
- (10) זכר"ד, ב.
- (11) לקו"ת בהעלותך לה, ג. וראה גם אוה"ת

בא ע' רעג. בהעלותך ס"ע תכג ואילך. נ"ך ע' תקי. המשך מים רבים תרל"ו פקל"ד.

שנים לא יכולים כל בניי להקריב קרבנות בביהמ"ק!?! ...

ועוד ועיקר: ביציאת מצרים (פסח מצרים) היו כו"כ מבניי שלא רצו לצאת ממצרים, עד שפרעה הוצרך לשלחם ולגרשם ממצרים, כמ"ש „ביד חזקה ישלחם וכיד חזקה יגרשם מארצו“ (על כרחם)¹⁰, „בשלח פרעה את העם“¹¹, ורק אז נעשו בני חורין, משא"כ בגאולה העתידה לא יהי' צורך ח"ו לגרש יהודי מהגלות, כיון שזועק מצד עצמו „למה נגרע“!

... ויה"ר שהגאולה תהי' עוד לפני תפלת ערבית, ולפני החלוקה שלאחרי תפלת מנחה – תיכף ומיד לאחרי ההחלטה והדיבור בזה, ועאכו"כ לאחרי ההחלטה והדיבור ע"ד אריכות הגלות בהטענה „למה נגרע“, הרי בודאי שהקב"ה מתקן ומשלים את החסרון דכל שנות הגלות בהגאולה האמיתית והשלימה, ועד שיאמרו „אורך ה' כי אנפת בי“, לאחרי ש"וסיף אדני-שנית ידו לקנות את שאר עמו גו' מאשור וממצרים גו' ומאיי הים“ (כמ"ש לפני"ד)¹²,

... ובפשטות – שתיכף ומיד ממש באה הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, שיבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, וממשיכים בהכנות לל"ג בעומר, ועאכו"כ ל"ג בעומר עצמו, בארצנו הקדושה, יחד עם רשב"י (ושאר כל התנאים והאמוראים), ויחד עם כל רבותינו נשיאינו שעל ידם נתבארה תורתו של רשב"י בתורת החסידות, החל מג' האבות החסידות, עד לצמח-צדק, שב' שמותיו (”צמח“ ו”צדק“) הם שמותיו של משיח צדקנו, ועד לכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שב' שמותיו קשורים ורומזים על הגאולה. ובהמשך לזה – כאן המקום להזכיר עוה"פ ע"ד ההכנות לל"ג בעומר מתוך ”שטורעם“ אמיתי, ועוד ועיקר – שזוכים לחגוג את ל"ג בעומר בשנה זו בתכלית השלימות, כיחד עם רשב"י, וכיחד עם משיח צדקנו.

והעיקר – שבהמשך להדיבור עתה יוכלו להראות באצבע ולומר ”הנה זה (מלך המשיח) בא“¹³, שכבר בא, ובאופן של רנה ושמחה (”הנה לשון שמחה“¹⁴), וללא פשט'לאך, אלא כפשוטו ממש, גאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש, וממש ממש.

[לאחרי סיום השיחה – נתן כ"ק אדמו"ר שליט"א לכאו"א שטר של דולר (לתתו (או חילופו) לצדקה), ולאחרי תפלת ערבית – קונטרס „דבר מלכות“ חידושים וביאורים בהלכות מלכים (פרקים יא-יב), בצירוף שטר של דולר (לתתו (או חילופו) לצדקה)].

- (כב).
 (10) ס"פ שמות ובפרש"י.
 (11) ר"פ בשלח.
 (12) ישע"י יא, יא.
 (13) שה"ש ב, ח ובשהש"ר עה"פ.
 (14) ספרי ופרש"י קרח יח, ח.

* אגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"א ס"ע רפז ואילך. המו"ל.

חלק משיחת ט"ו אייר (אחרי תפילת מנחה) ה'תנש"א ע"פ רשימת השומעים - בלתי מוגה

...הציווי דפסח שני (שעל ידו נעשה התיקון והשלימות דפסח ראשון) בא אחרי וע"י הקדמת הטענה "למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה'?"¹, דאף שידעו הסיבה והטעם שאינם יכולים להקריב קרבן, ואמרו זאת בעצמם בהתחלת דבריהם: "אנחנו טמאים לנפש אדם"¹, מ"מ, טענו בכל התוקף "למה נגרע", היתכן — תהי' הסיבה איזו שתהי' — שלא נוכל להקריב קרבן!
טענה זו — "למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה'?" — היא גם (ובעיקר) בנוגע לזמן הגלות:

מעמדם ומצבם של בני זמן הגלות הוא באופן של "טמאים לנפש אדם", דאף ש"אתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום"², ועד לחיים נצחיים בלי הפסק בינתיים, מ"מ, "כולנו טמאי מתים"³, מצד השייכות להדורות שלפנינו שכבר אינם בין החיים, ודוגמתו ברוחניות — שאף שכבר "כלו כל הקיצין"⁴, מ"מ, נמצאים עדיין בזמן הגלות מצד הענינים הבלתי-רצויים שהיו בדורות שלפנינו, החל מהדור דחורבן בית ראשון, והדור דחורבן בית שני.

ועל זה צועקים בני: "למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה'?", היתכן שנמצאים עדיין בזמן הגלות, שביהמ"ק חרב, ואי אפשר להקריב קרבנות? ... ובמכ"ש וק"ו:

הטענה "למה נגרע" שאודותה מדובר בכתוב, היתה (א) טענה של כמה אנשים בלבד, (ב) ובנוגע לקרבן אחד בלבד, (ג) וקרבן שאינו בשלימות דשאר הקרבנות מצד שייכותו לפסח מצרים, שנוסף לכך שהי' לפני מתן-תורה (לפני הדיבור)⁵, לא הקריבוהו ולא היו את דמו ע"ג המזבח במקום המיוחד להקרבת הקרבנות (המשכן ומקדש, "בית לה' מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות"⁶), כי אם נתינת הדם "על שתי המזוזות ועל המשקוף (מעין ודוגמת הזאת הדם ע"ג המזבח)⁷ על הבתים אשר יאכלו אותו בהם"⁸, ולא עוד אלא שהבתים עצמם (ביחד עם בני שבהם)⁹ היו בארץ מצרים, תחת שליטתו של פרעה.

ואילו הטענה "למה נגרע" בנוגע לזמן הגלות, היא (א) בנוגע לכל בני, (ב) בנוגע לכל הקרבנות, (ג) וקרבנות בשלימותם שהיו צריכים להקריב ע"ג המזבח בביהמ"ק שבארץ ישראל — היתכן שבמשך יותר מאלף ותשע מאות

(1) כהעלותך ט, ז.

(2) ואתחנן ד, ד. וראה אבות דר"ג ספ"ד.

(3) ל' היראים ששכ"ה (בהשלם — סרע"ז).

רדב"ז הל' בכורים פ"ה ה"ט. ב"ח יו"ד ששכ"ב.

מג"א סתק"א סק"ב, ובכ"מ.

(4) סנהדרין צז, ב.

(5) ראה חגיגה ו, א"ב. ובכ"מ.

(6) רמב"ם ריש הל' ביהב"ח.

(7) ראה לקו"ש חכ"ו ע' 78. וש"נ.

(8) בא יב, ז.

(9) ובפרט שנתחייבו להיות כהבים — כמ"ש

"ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד הבוקר" (שם),

בכל הדברים, מהכלל הגדול שבהם עד הפרט שבפרט שבהם: כאו"א מישאל וכלל ישראל — "בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו"¹⁶, וגם חלקם בעולם — "כספם וזהבם אתם"¹⁷, עם כל פעולותיהם והישגיהם בגלות. הגאולה תשחרר כל אדם ואת כל בני האדם (גם אומות העולם) וכל עניני העולם, וכאו"א בפרט עם כל עניניו.

כל הענינים (החיוביים) בגלות נשארים גם הלאה, אלא שמתבטל מצבם הגלותי: שמתבטל ההעלם והסתר המכסה על מציאותם האמיתית והפנימית¹⁸, והשיעבוד לדרכי הטבע וגשמיות העולם המשתלשל מזה.

וכפסק דין הרמב"ם¹⁹: "אל יעלה על הלב שבימות המשיח יבטל דבר ממנהגו של עולם או יהי' שם חידוש במעשה בראשית, אלא עולם כמנהגו נוהג". אמרו²⁰ חכמים²¹ אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שיעבוד מלכות בלבד", החידוש או יהי' — ש"ויהיו כולם לדת האמת"²², "ויתקן (משיח) העולם כולו לעבוד את ה' ביחד שנאמר²³ כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו שכם אחד"²⁴.

עפ"ז מובן מדוע תיבת "גאולה" כוללת את תיבת "גולה", אבל —

האל"ף ד"גאלופו של עולם", וע"י עבודתו של יהודי בגלות, "להכניס" (להמשיך ולגלות) את האל"ף דאלופו של עולם בגלות¹², נעשה מ"גולה" — "גאולה".

ולכאורה אינו מובן: גאולה היא ההיפך הגמור דגלות. וא"כ, היתכן (שתיבת) גאולה כוללת בתוכה את תיבת "גולה" (גלות), ויתירה מזה: גאולה מורכבת (ונעשית) דוקא מ(תיבת) גולה, עד שרוב האותיות ד"גאולה" הינן בעצם "גולה"¹³, וההוספה היא רק באל"ף יחידה; וגם ראש התיבה¹⁴ (דגאולה) נשאר הגימ"ל ד"גולה"?

ג. וי"ל הביאור בזה:

גאולה אין פירושה, שע"י היציאה מגלות מזניחים את החיים, הפעולות והעולם שהי' (קודם) בגלות. אדרבה: גאולה פירושה, שהמציאות שהיתה קודם משועבדת בגלות נעשית (לא בטלה ח"ו, אלא) משוחררת.

המעלה והשלימות דגאולה האמיתית והשלימה היא, שהכל משתחרר. אין שום ענינים שנשארים ח"ו "אבודים" בגלות, לא יותירו שום ענין בגלות. אפילו ה"גדחים" וה"אובדים" (שנקראים כך בתורת אמת¹⁵) — יגאלו. הגאולה תהי' גאולה אמיתית ושלימה בכמות ובאיכות

(12) שהרי "בכל מקום שגלו שכינה עמהן . .

גלו לבבל שכינה עמהן" (מגילה כט, א) — כפירוש הא' (במדרש שם) ב"גולה על ראשה", ש"גלה לבבל וגלתה שכינה עמהן", "דהיינו מה שהאלקות הוא מוסתר והעולם נראה יש ודבר נפרד כו" (לקו"ת שם, א).

(13) וגם לא נשתנה הצירוף (סדר האותיות) של

"גולה".

(14) להעיר ש"לשון נוטריקון מן התורה" (שבת

קה, א).

(15) ישע"י כו, יג. וראה לקו"ת דרושי ר"ה ס,

א. ובכ"מ. סה"מ אידיש ע' 78 ואילך.

(16) כמ"ש ביצ"מ (בא י, ט), ו"כמי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות" (מיכה ז, טו).

(17) ישע"י ס, ט.

(18) ראה הערה 12.

(19) הל' מלכים פ"ב ה"א. וראה עבוה"ק ח"ב

פ"ח.

(20) שם ה"ב.

(21) ברכות לד, ב. וש"נ.

(22) שם ה"א.

(23) צפני' ג, ט.

(24) רמב"ם שם פ"א ה"ד.

בתוספת אל"ף: הגאולה אינה מבטלת את ה(עבודה) בגלות, אדרבה: הגאולה ענינה להעלות את ה(חיים) ב„גולה“ (ע"י שחרור כל הענינים מהגלות) ומזה גופא לעשות „גאולה“ – ע"י שמגלים בכל הענינים ד„גולה“ את האל"ף דאלופו של עולם – מסירים את ההעלם והסתר בעניני הגלות המכסים על מציאותה ותכליתה האמיתית, מגלים את אלופו של עולם שבזה – התכלית דכל עניני הגלות שבשבילה נבראו ע"י הקב"ה – כך שמ„גולה“ נעשה „גאולה“.

גאולה היא גילוי האל"ף (דאלופו של עולם) ב„גולה“ – גילוי האמת והפנימיות דכל עניני הגלות, וכל הפעולות בזמן הגלות; גילוי האלקות בכל עניני העולם – כפי שכל זה מגלה את „כבודו“ של הקב"ה (ש„כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו“²⁵) – של אלופו של עולם.

ד. האמור לעיל הוא הסברה איך „גאולה“ כוללת בתוכה „גולה“, כיון שהכוונה היא שהגאולה תגבי (גם) את הגלות. אבל צריך ביאור: מדוע (העלי דגולה) הוא ענין כזה עיקרי בגאולה, עד שזהו תוכן שמה „גאולה“ (גולה בתוס' אל"ף), כידוע ששם מורה על מהות הדברי?

ויתירה מזה: החידוש דגאולה מתבטא לא רק בעליית עניני הגלות ועניני העולם, אלא שבגאולה (בתקופה השני' – לאחרי התקופה הראשונה שאודותי מדובר ברמב"ם הנ"ל²⁶) יפעלו ענינים

חדשים, חדשים ביותר בשנינו מנהגו של עולם (עד הענין העיקרי והיסודי דתחיית המתים²⁷, שהוא חידוש במעשה בראשית). א"כ היתכן שהמצב דלעתיד לבוא כולו (גם מה שלמעלה מעולם וגלות – בתקופה שני') נקרא בשם כללי: „גאולה“ – „גולה“ בתוספת אל"ף?!

ומזה מובן, שכללות הגאולה – גם הענינים הנעלים שבה – קשורה עם העבודה דהכנסת האל"ף דאלופו של עולם ב„גולה“. עד שזה פועל את הגאולה (כשם שתיבת „גאולה“ מורכבת מאותיות „גולה“ בתוס' אל"ף), וכל עניני הגאולה נמשכים ומרימים את ה„גולה“, כדלקמן.

ה. הביאור בזה יובן ע"פ המשנה הראשונה בפרק דשבת זו, פרק שלישי דפרקי אבות: „הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עבירה“, ואח"כ ממשיכה המשנה למנות את ה„שלשה דברים“ – „דע מאין באת, ולאן אתה הולך ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון וכו“.

נשאלת השאלה – מנינא למה לי²⁸: מה נוגע כאן המספר שישנם „שלשה דברים“? ואפילו אם המספר נוגע, מדוע צריכה המשנה לפרש זאת, הרי כל אחד ואחד יכול לספור בעצמו בהמשך המשנה שהיא מונה שלשה דברים?

ויש לומר אחד הביאורים בזה:

דברי המשנה „הסתכל בשלשה דברים“ [שלשון המשנה הוא „דבר קצר וכולל ענינים רבים“²⁹] אין כוונתם רק לשלשת

27) אחד מי"ג העיקרים (פיה"מ להרמב"ם סנהדרין פ' חלק יסוד הי"ג). ועד שהכופר בזה אין לו חלק לעוה"ב (סנהדרין ר"פ חלק. רמב"ם הל' תשובה פ"ג ה"ו).

28) לשון הש"ס – שבת עג, ריש ע"ב. וש"נ.
29) הקדמה לפיה"מ להרמב"ם (ד"ה אח"כ ראה להסתפק).

לא כדעת הטועים, שיתכן שישנו ליהודי רצון אחר מרצון הקב"ה (רח"ל), כי אם, לבו של כל יהודי „רוצה (הוא) לעשות כל המצות“, ורצון פנימי זה פועל בו עד שמשנתנה, עד שרצון זה בא לידי ביטוי גם בשטרותיו של יהודי.

ונוסף לזה, גם הקריאה בתורה ביום י"ג בחודש (התחלת הג' ימים) שחל בשבת היא באופן משולש – הקריאה דשתי הפרשיות אחרי-קדושים לפני תפלת מוסף, והקריאה השלישית בפרשת אמור לפני תפלת מנחה, שגם בזה מודגש הקשר לגאולה השלישית וביהמ"ק השלישי.

*

[לאחרי סיום השיחה – נתן כ"ק אדמו"ר שליט"א לכאור"א שטר של דולר (לתתו (או חילופו) לצדקה), ולאחרי תפלת ערבית – קונטרס „דבר מלכות“ חידושים וביאורים בהלכות מלכים (פרקים יא-יב), בצירוף שטר של דולר (לתתו (או חילופו) לצדקה)].

11) כמו גיטין (שבזה מדובר בפס"ד הרמב"ם הנ"ל), ועאכו"כ בנוגע לקידושין, כולל ובמיוחד – הקידושין והנישואין דכנסת ישראל עם הקב"ה בכבודו ובעצמו לימות המשיח (שמ"ר ספטי).



חלק משיחת ט"ו אייר (תענית בה"ב תניינא) ה'תנש"א*

– אחרי תפלת מנחה –

מעלת יום י"ג אייר, והשלימות דכאו"א מישראל
הנרמזת בשם „ישראל אר' לייב“

א. מהמעלות המיוחדות בקביעות חודש אייר („חודש זיו“) שנה זו – הי' תהא שנת אראנו נפלאות, שנת הגאולה האמיתית והשלימה – שבי' הימים דראש חודש אייר שקביעותם בשנה זו ביום ראשון וביום שני, נאים בהמשך ובסמיכות ליום השבת (ערב ר"ח) – ג' ימים רצופים שבהם מאיר בתוקף ה„זיו“ דראש חודש זיו באופן משולש, שבזה מרומז גם הקשר והשייכות לגאולה האמיתית והשלימה.

ועד"ז י"ד וט"ו אייר, שקביעותם בשנה זו ביום ראשון וביום שני, נאים בהמשך ובסמיכות ליום השבת (י"ג באייר), ש„מיני מתברכין כולהו יומין“ – שגם בשלימות חודש זיו (ט"ו בחודש, שבו „קיימא סיהרא באשלמותא“) מודגש ההמשך דג' ימים, שקשור עם הגאולה השלישית וביהמ"ק השלישי.

ויש להוסיף בהעילוי דיום י"ג בחודש (התחלת הג' ימים) – י"ג בגימטריא אח"ד, שהענין ד„אחד“ הוא באופן של אור וגילוי („זיו“).

ב. ויש להעיר גם מהרמזים בשמו של בעל ה„יאָרצייט“ די"ג אייר – ישראל אר' לייב: „ישראל“ – ר"ת יש ששים רבוא אותיות לתורה, מדגיש הקשר והשייכות דכאו"א מישראל לתורה. „אר" – מורה על מעמדו ומצבו של יהודי באופן ד„גבור כאר" (כמבואר גם בריש ותחלת השולחן-ערוך). ו„לייב“ (הכינוי דשם „אר" ב„זשאַרגאַן“) – מורה שהתוקף ד„גבור כאר" נמשך וחודר (לא רק בעניני קדושה, „אר" בלשון הקודש, אלא) גם בעבודה בעניני עוה"ז המרומזים בשם לעי"ז.

ועוד יש לומר, ש„לייב“ הוא אותיות „לב“, שגם במעמד ומצב ירוד (שם לעי"ז) קיים ה„לב“ דכאו"א מישראל בשלימות, כמ"ש „אני ישנה ולבי ער“. וכפס"ד הרמב"ם (הנוגע לפועל לגבי כתיבת גט ע"י כפי) – „זה שאינו לגרש, מאחר שהוא רוצה להיות מישראל ורוצה הוא לעשות כל המצות ולהתרחק מן העבירות, ויצרו הוא שתקפו, וכיון שהכה עד שתשש יצרו ואמר רוצה אני, כבר גרש לרצונו“:

1 רשימת השומעים – בלתי מוגה.

2 מלכים"א ו, ה. ר"ה ב, ב.

3 ראה זח"ב סג, ב. פת, א.

4 זהר ח"א קנ, רע"א. ח"ב פה, רע"א. ועוד. וראה שמו"ר פט"ו, כו.

5 בהבא לקמן – ראה בארוכה ובפרטיות יותר שיחת ש"פ אחו"ק, י"ג אייר שנה זו (לעיל ע' 39 ואילך).

6 מגלה עמוקות אופן קפו.

7 אבות פ"ה מ"כ.

8 טושו"ע ודאדה"ז או"ח בתחלתו.

9 בתוספות י"ד באמצע – נתבאר בשיחה שבהערה 4.

10 שיר השירים ה, ב. וראה סה"מ מלוקט ח"ב ע' שיט. ושי"נ.

11 הלי גירושין ספ"ב.

נתלבשו בדברים גשמיים³⁵, וע"י קיום מצוה עם דבר גשמי מבררים ומזככים את הדבר הגשמי ועושים ממנו כלי לאלקות. ע"ד מצות צדקה [ש„שקולה כנגד כל המצוות“³⁶, „עיקר המצוות מעשיות ועולה על כולנה“³⁷] – שיהודי לוקח „מיגיע כפיו“ מכספו הגשמי שהוא הרויח, ו„נותן חיי נפשו לה“³⁷. ועד"ז בכל המצוות.

והענין השלישי („הסתכל בשלשה דברים“) לעשות דירה בתחתונים – הוא (לא ענין צדדי, אלא אדרבה: זה) נוגע לשלימות דהשנים (כביכול): הקב"ה והאדם העובד, כיון ש„נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים“, ו„זה כל האדם ותכלית בריאתו וירידתו לעוה"ז להיות לו ית' דירה בתחתונים“³⁸.

ועד כדי כך נוגע זה להאדם (שיהי' „הסתכל בשלשה דברים“) – שבשביל זה היתה ירידת נשמתו למטה ע"י הקב"ה: מבלי הבט על גודל העילוי דהנשמה למעלה, „נשמה“ שנתת בי טהורה היא⁴⁰ ואין שם מקום להיפך הטהרה, שלח אותה הקב"ה למטה, „אתה“³⁹ בראתה, אתה יצרתה, אתה נפתחתה ב"י, עד לעולם העשי' הגשמית, שבו ישנו „את החיים ואת הטוב“⁴¹, וגם את הדרך השני' דהיפך הטהרה (עד שהנשמה צריכה שם לשמירה, „ואתה“³⁹ משמרה בקרבי“⁴²) – בכדי

הדברים הנמנים בהמשך המשנה, אלא גם לענין ד„שלשה דברים“ בכלל; המשנה נותנת הוראה: „הסתכל בשלשה דברים“ – אדם צריך להסתכל (הסתכלות בעיון) ב„שלשה דברים“³⁰, ועי"ז „אין אתה בא לידי עבירה“:

אדם יכול לחשוב שצריכים להיות אצלו רק שני ענינים: הוא עצמו והקב"ה כביכול שאותו הוא עובד, „אני נבראתי לשמש את קוני“³¹.

אומרת המשנה – „הסתכל בשלשה דברים“: אדם צריך להתבונן (להסתכל) ולראות (שישנם) „שלשה דברים“: נוסף על מציאותו („אני“) ומציאות הקב"ה („קוני“) כביכול – ישנו דבר שלישי: מציאות העולם שנברא ע"י הקב"ה, ושעל ידו משמש יהודי את קונו³¹.

תכלית³³ בריאת העולם וירידת הנשמה למטה בגוף גשמי בעולם הזה התחונן שאין תחונן למטה ממנו היא – למלאות את הכוונה ד„נתאוה הקב"ה להיות לו יתברך דירה בתחתונים“³⁴, שיהודי ע"י עבודתו יברר ויזכך את גופו ונפשו החיונית וגשמיות וחומריות העולם, ויעשה מכל זה דירה להקב"ה.

ואת זה הוא פועל ע"י עבודתו בגוף למטה בקיום התומ"צ, (שׁרוב) המצוות

30 וכיון שלשון המשנה הוא „דבר קצר (וכולל ענינים רבים)“ – אין צריך לפרש מה הם ה„שלשה דברים“.

31 משנה וברייתא סוף קידושין.

32 ראה גם שיחת ש"פ אחו"ק תשמ"ח ס"ט

33 (סה"ש תשמ"ח ח"ב ע' 435). ש"פ אמור תשמ"ט

34 ס"ו (סה"ש תשמ"ט ח"ב ס"ע 439 ואילך). ש"פ

35 אחו"ק תש"נ ס"ז (סה"ש ה'תש"נ ח"ב ע' 434-5).

36 בהבא להלן – ראה תניא פל"ו ואילך.

37 ובכ"מ.

38 ראה תנחומא נשא טז. שם בחוקותי ג.

39 במדבר"ר פ"ג, ו.

35 ראה גם תניא פ"ד (ח, ב). אנה"ק ס"י (קיד, סע"ב ואילך).

36 ב"ב ט, א.

37 תניא פל"ו (מה, ב).

38 שם (מט, סע"א).

39 נוסח ברכת השחר.

40 ראה לקו"ת בחוקותי מו, סע"ד ואילך.

41 ר"פ דברים, ובכ"מ.

42 נצבים ל, טו.

43 ראה לקו"ת דברים שם. אוה"ת שמות (כך)

ז ע' ב'תקיה.

למלאות את הכוונה דעשיית דירה בתחתונים.

לכאורה: ירידת הנשמה בגוף היא היפך הנהגתו הרגילה של הקב"ה, שהוא מקור ותכלית הטוב והחסד, ומטבע הטוב להטיב⁴³, ומצד החסד והטוב הי' צריך להיות תמיד עליונות, וכאן לוקח הקב"ה נשמה ומורידה למטה, "ירידה גדולה ובהי' גלות ממש"⁴⁴, "מאיגרא רמה לבירא עמיקתא"⁴⁵!

ומזה מובן גודל העילוי (והחסד) דהעבודה דעשיית דירה בתחתונים, שבעבור זה כדאי להוריד את הנשמה למטה, לא בשביל הנשמה עצמה (כי הנשמה עצמה אינה צריכה תיקון כלל⁴⁶), אלא כדי לתקן את הגוף ונה"ב וחלקו בעולם, בכדי לעשות דירה בתחתונים. כיון שע"י הירידה ועבודת הנשמה למטה לעשות דירה בתחתונים, נפעל ענין נעלה יותר מעבודת הנשמה עצמה למעלה – הגילוי דעצמותו ית'⁴⁷ בתחתונים.

עד שעילוי זה נמשך ונפעל גם בהנשמה (שירדה למטה), שנוסף על זה שהנשמה מגיעה לדרגה נעלית יותר (שלמעלה ממקום שמשם ירדה), גילוי התוקף דהנשמה, מקבלת הנשמה גם שייכות להגילוי דעצמותו ית' שנפעל ע"י (עבודת הנשמה למטה בעשיית) הדירה בתחתונים⁴⁸.

(43) עמק המלך שער שעשועי המלך רפ"א. שעה"ה"א פ"ד. שומר אמונים ויכוח ב' סי' יד.

(44) כי גם כשהי' צדיק גמור עובד ה' ביראה ואהבה רבה בתענוגים לא יגיע למעלות דביקותו בה' בדחילו ורחימו בטרם ירידתו לעוה"ז החומרי לא מינה ולא מקצתה כו' (תניא שם (מח, סע"א)).

(45) ע"פ לשון חז"ל – חגיגה ה, ב.

(46) תניא שם (מח, ב).

(47) ראה סה"מ מלוקט ח"ה ע' קנא"ג. וש"נ.

(48) בארוכה ע"ד ב' ענינים אלו – ראה לקו"ש

חט"ו ע' 246 ואילך. סה"מ מלוקט ח"ב ע' שכ.

סה"מ מלוקט ח"ה ע' רמג ואילך. ועוד.

עפ"ז מובנת הוראת המשנה, "הסתכל בשלשה דברים": מבלי הבט על גודל העילוי דנשמתו של יהודי, "חלק אלוקה ממעל ממש"⁴⁹, תוכן עבודתו צריך להיות, שנוסף לזה שעושה מעצמו "דירה" להקב"ה ע"י גילוי נשמתו בגופו הגשמי (העילוי בהנשמה שבא ע"ז) – צריך גם להסתכל בשלשה דברים, ולעשות דירה לו יתברך בתחתונים דעולם, שהעולם עצמו נעשה דירה להקב"ה.

ועי"ז מגיע גם האדם עצמו לשלימותו (כיון ש"זה כל האדם ותכלית בריאתו כו"), ואע"פ שלגביו הרי זו ירידה (בחיצוניות ו)לפי שעה, הרי דוקא עי"ז נפעל העילוי בו עצמו – ש"אין אתה בא לידי עבירה": ע"י עבודתו בעשיית דירה בתחתונים (הסתכל בשלשה דברים), "אין אתה בא לידי עבירה", אפילו לא "לידי", האפשריות לעשות עבירה.

ו. ע"פ הנ"ל יובן גם הענין ד"גאולה" אותיות גולה בתוספת אל"ף:

גאולה (אינה מבטלת את ה"גולה", אלא) כוללת בתוכה את ה"גולה", ואדרבה: היא מעלה את הגולה ע"י שמכניסה ומגלה בה את אלופו של עולם – כיון שהכוונה היא לעשות דירה לו יתברך בתחתונים, כולל כפי שהתחתונים נמצאים בגלות, לגלות את אלופו של עולם בתחתונים במצבם כפי שהם נמצאים בגלות.

ואדרבה: זהו תוכן ומהות הגאולה [גם עניני הגאולה שלמעלה מעולם וגלות, השינוי במנהגו של עולם, ע"ד תחיית המתים⁵⁰] – "גילוי אור א"ס ב"ה בעוה"ז

(49) תניא רפ"ב.

(50) כמ"ש בתניא רפ"ז: "תכלית השלימות

הזה של ימות המשיח ותחיית המתים כו' תלוי

ועוד ועיקר – שיתגלו ויתקנו כל הענינים שנראים כאילו שאבדו, או שאבדו באמת בגלות, כולל – אבדו למעליותא (בהיותם למעלה מגדר גילוי) – גילוי הקץ ש"לבא לפומא לא גליא"¹²², ומשיח צדקנו, שבא "בהיסח הדעת"¹²³ (כי אם במציאה), שנאמר "מצאתי דוד עבדי"¹²⁴ (במזמור פ"ט בתהלים¹²⁵), וכ"ז מתגלה במזמור צדי"ק¹²⁶ – "ויהי נועם ה' אלקינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו"¹²⁷, בבית המקדש השלישי, בגאולה האמיתית והשלימה, גאולת כל בניי, "בנערינו ובזקנינו גו' בכנינו ובבנותינו".

(122) ז"ח בראשית ה, א. מדרש תהלים ט, ב.

וראה גם סנהדרין צט, א.

(123) סנהדרין צו, סע"א.

(124) ראה בר"ר פכ"ט, ג.

(125) פסוק כא.

(126) ולהעיר שבאות "פ"ף בו נגאלו אבותינו ממצרים שנאמר (שמות ג, טז) פקד פקדתי אתכם [ולהעיר שמה ה' בן פ' כשגאל ישראל ממצרים], צ"ץ בו עתיד הקב"ה לגאול את ישראל ולומר להם צמח צמחתי לכם שנאמר (זכרי' ו, יב) איש צמח שמו ומתחתיו יצמח ובנה את היכל ה'" (פדר"א פמ"ח). ובבמדבר"ר ס"פ קרח מביא הכתוב (ירמי' כג, ה): והקימותי לדוד צמח צדיק גו' (וראה פי' הרד"ל לפדר"א שם). וראה ד"ה לך באוה"ת (עדרת, א). תרכ"ז. תר"ל.

(127) פסוק טו"ב.

ובפשטות פירוש הדבר הוא – כנ"ל – שכאו"א מישראל צריך להוסיף ב"מעשינו ועבודתינו" ככלל שמביאים את הגאולה, כולל ובמיוחד – כמדובר בהתוועדות שלפנ"ו – בלימוד התורה בעניני גאולה, בתושב"כ (ש"כל¹¹⁹ הספרים מלאים¹²⁰ בדבר זה"), ותושבע"פ, משנה וגמרא ומדרשים וכו'.

ובזה גופא – צריכים להוסיף ע"פ ההוראה מפסח שני, ש"ס'איז ניטאָ קיין פאַרפאַלן"¹²¹ (אין אף פעם מקרה אבוד) – לעשות חשבון צדק אם תקנו והשלימו את העבודה בעבר כדבעי, או שיכולים עוד להוסיף בזה; ובזה ישנה הוראה ונתינת כח, שאפילו אם חסר משהו הרי אף פעם אין מקרה אבוד ותמיד ניתן לתקן.

(119) רמב"ם הלי' מלכים פי"א ה"ב.

(120) ויש לומר הדיוק ב"מלאים" (ש"מלא" ע"פ תורה פירושו – שמלא כולו), שגם הפסוקים

ב"כל הספרים" שאינם מדברים (בגלוי) בעניני גאולה, או אפילו שתוכנם הפכי (לכאורה) מענין הגאולה – הרי, לאמיתתו של דבר, תוכנם האמיתי הוא "דבר זה" – ענין הגאולה. וע"י עיון והעמקה בפירוש פסוקים אלו (במפרשים וכו') נראה בגלוי ש"כל הספרים מלאים בדבר זה". ויומתק ע"פ המבואר לעיל, שפנימיות ענין הגלות ("גולה") הוא ענין הגאולה, אלא שמגלים זה ע"י גילוי האל"ף דאלופו של עולם בגלות, שע"י נעשה מ"גולה" – "גאולה".

(121) "היום יום" יד אייר, פסח שני. ס' השיחות

תש"א ע' 115.

מהענינים הגלויים שנתוספו בימים אלו ממש שבהם רואים איך שהעולם ואוה"ע מכינים ומסייעים בדרך לגאולה - ע"י ענין הצדקה והחינוך, שני יסודות עיקריים בישובו של עולם, "לשבת יצרה"¹¹⁶:

ידוע ומפורסם (בכל הכתיב-עת) אודות המאורעות בימים האחרונים - שמדינה זו (המיוסדת על צדקה וחסד, כידוע) ניצלה את חוזק כחה לסייע ולהציל אנשים במקום רחוק בעולם (הרחק ממדינה זו), אע"פ שע"ז לא באה תועלת ישרה לתושבי מדינה זו:

מדינה זו שלחה ריבוי אנשים ואנשי חיל מצבאה לסייע לפליטים במקומות ההם, ביחד עם מזון ובגדים ורפואות. במקום להשתמש במטוסים לעניני כיבוש, ובמקום להשתמש במזון ובגדים עבור אזרחי מדינה זו - משתמשים בהם להציל אנשים אומללים, ובפרט ילדים קטנים, מהקור, עד מהיפך החיים.

ובזה רואים את הרהמנות דתושבי מדינה זו: כאשר הם שמעו וראו איך אנשים סובלים - הגם שאין הם קרוביהם, ואף פעם לא היתה להם שייכות עמם - התעוררה מדינה זו לסייע להם. בהתאם לשיטה דמדינה זו בעניני צדקה, שמייעים לאנשים בכל העולם כולו, ואין מחכים אפילו לבקשת עזרה.

עד"ז ידוע גם שבימים האחרונים יצא מנהיג מדינה זו בהכרזה והוראה מפורטת בנוגע לחינוך הנוער. בהתאם לכך שבתחילת נשיאותו הכריז ששאיפתו היא להזכר כ"עדושוקיישען" (חינוך) פרעזידענט", בגלל הפעולות והשינויים הגדולים לטוב שהוא ינהיג בכדי לחזק את

החינוך במדינה זו.

החידוש במאורעות האחרונים (בין היתר) מובן בפשטות: הגם שאצל בני"י אין זה חידוש, כיון שאצלם תמיד היתה ההנהגה ע"פ התומ"צ, בענין הצדקה והחינוך וכו' - הרי זה מגלה עוד יותר שיש בעה"ב לבירה זו, שזהו היסוד האמיתי לצדקה והחינוך (וכמדובר כמ"פ, שהצלחה אמיתית בחינוך תלויה בידעה והכרה של הילד בבורא העולם ומנהיגו).

וכל זה הוא - נוסף על עוד כמה ענינים שקורים בהשגחה פרטית מדי יום ביום, הן בנוגע להכלל והן בנוגע לכל אחד ואחד בעניניו הפרטיים - והכוונה בזה היא, שזה יגלה עוד יותר איך שהעולם מסייע לעשות דירה בתחתונים ולהביא את הגאולה,

[כולל - שבשבע האחרון מצאו בפינה נידחת בעולם אבנים טובות ומרגליות, ע"י ברכתו של הקב"ה] בדוגמת, והנשוא הביאו את אבני השם ואת אבני המילואים לאפור ולחושן¹¹⁷ (עבור בגדי הכהונה), שהענינים הביאו¹¹⁸, והכוונה בזה היא - שמנצלים זאת לקישוטי כלה, להוסיף בצדקה, כנ"ל].

יד. המסקנא מהאמור לעיל בנוגע לפועל:

הגאולה באה דוקא ע"י העבודה בגלות, דגילוי אלופו של עולם ב"גולה", כך שדור זה, הדור האחרון של הגלות, יהי' הדור הראשון של הגאולה.

והקב"ה עוזר שרואים במאורעות האחרונים בעולם איך העולם בעצמו מסייע ומוביל לגאולה.

(117) ויקהל לה, כו.

(118) ת"י עה"פ.

השבת הרביעית מה, שבע שבתות תמימות⁵⁵ - מלכות שבנצח, (ג) פרשת השבוע - אחרי-קדושים, והפרשה שמתחילים לקרוא בתפלת המנחה - פ' אמור, (ד) י"ג אייר.

העבודה דספירת העומר - הברור דשבעת המדות (דנה"ב), עיקר העבודה בזמן הזה (זמן הגלות)⁵⁶ - תוכנה הוא, שנוסף על, "ואטהר ואתקדש בקדושה של מעלה"⁵⁷ - נפעל ע"י גם בעולם ובכל העולמות: "ועל ידי זה יושפע שפע רב בכל העולמות"⁵⁷. ועי"ז⁵⁸ מתוסף (עוד יותר) בנשמת האדם העובד, כפי שממשיכים בתפלה (לאחרי "יושפע שפע רב בכל העולמות"): "ולתקן את נפשותינו ורוחותינו ונשמותינו מכל סיג ופגם ולטהרנו ולקדשנו בקדושתך העליונה" - ע"ד, "אין אתה בא לידי עבירה" (תיקון ועליית האדם) והעבודה בעולם.

וע"י העבודה דספירת העומר - הכנסת האל"ף ב"גולה", ע"י ברור השבע מדות - מביאים את הגאולה, ו"יחזיר לנו עבודת בית המקדש למקומה במהרה בימינו אמן סלה" (כפי שאומרים ב"הרחמן" תיכף לאחר הברכה⁵⁹).

הגשמי⁵¹, עד שנעשה דירה לו יתברך בתחתונים, לו לעצמותו⁵².

ולכן תלוי ענין הגאולה ב"מעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות"⁵¹ (גולה), העבודה דהכנסת האל"ף (אלופו של עולם) בגולה, עד שע"ז נעשית גאולה [רוב האותיות וראש תיבת גאולה הוא - "גולה", כנ"ל ס"ב].

זאת אומרת: נוסף לזה שה(עלי הגדולה דה)גאולה באה ע"י הירידה בגלות [ע"ד גילוי תוקף אור הנשמה ע"י ירידתה למטה], נעשית גאולה מ"גולה" (בתוס' אל"ף) עצמה⁵³ - הדירה לעצמותו נפעלת בתחתונים עצמם [ע"ד העילוי שנפעל בנשמה ע"י הדירה בתחתונים]⁵⁴.

* * *

ז. ענין הנ"ל מודגש יותר בזמן זה בשנה: (א) ימי הספירה, ובהם עצמם (ב)

במעשינו ועבודתנו במשך זמן הגלות. וי"ל ש"ימות המשיח" קאי על תקופה הראשונה (שלא "יבטל דבר ממנהגו של עולם" ו"תחיית המתים" קאי על תקופה השנייה).

(51) ל' התניא שם.

(52) המשך תרס"ו ס"ע ג. ובכ"מ - נסמנו בסה"מ מלוקט ח"ב ע' רמא.

(53) וזהו הטעם ש"יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא" (אבות פ"ד מ"ז), מפני המעלה בעבודה, "בעולם הזה" דוקא (גילוי האל"ף ב"גולה"), בעשיית דירה בתחתונים (תענוג בורא), שלמעלה, "מכל חיי העולם הבא" (תענוג נברא), ובעולם הבא יהי' גילוי ענין זה למטה (ראה לקו"ש ח"ה ע' 243 ואילך).

(54) ולכן שלימות השכר תהי' לנשמות בגופים דוקא, בתחיית המתים (לקו"ש צו טו, ג. ובכ"מ נסמנו בסה"מ מלוקט ח"ד ע' קעו הערה ז) - כדעת הרמב"ן (בשער הגמול בסופו). ואדרבה: לע"ל תהי' הנשמה ניונית מן הגוף (ראה המשך וככה תרל"ז פצ"א-ב. המשך תרס"ו ע' תקכה. סי' השיחות תורת שלום ס"ע 127 ואילך. לקו"ש ח"כ ע' 44. חכ"א ע' 88. ועוד). וראה סה"מ מלוקט ח"ה ע' רנ ואילך.

(55) אמור כג, טו.

(56) ראה בארוכה מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א בתלתו.

(57) נוסח ה"ה, רבנו של עולם" לאחרי ספה"ע. (58) ועפ"י י"ל סדר התפלה, שהענין דתיקון "נפשותינו כו" נאמר לאחרי הענין דהשפעת "שפע רב בכל העולמות", דלכאורה מקומו שייך לעיל לאחרי שהאדם מתפלל על תיקון עצמו (ואטהר ואתקדש כו"), ורק לאחרי זה צ"ל התפלה ע"ד ההשפעה בעולם וי"ל, כי הפעולה בעולם מוסיפה בעבודת הנשמה עצמה, לתקן את נפשותינו כו", ככפנים.

(59) כ"ה בסידורו של רבינו הזקן (ובכמה סידורים). וראה סה"ש תנש"א ח"א ע' 444 (לעיל ע' 63 הע' 80.

(116) ישע"י מה, יח.

בימי הספירה עצמם - שנחלקים בכללות ל"שבע שבתות תמימות" [ובפרט בשנה זו, שהתחילו לספור "ממחרת השבת"⁵⁵ כפשוטו] ה"ז נמצא בהדגשה יתירה בשבת הרביעית, שבה מסיימים את הספירה דמת הנצח, עד שלימותה - מלכות שבנצח [לאחרי הסיום דמת החסד עד מלכות שבחסד, מדת הגבורה עד מלכות שבגבורה ומדת התפארת עד מלכות שבתפארת] - הנצחון על (ההעלם והסתר דהגלות, עד נצח שבנצח, והוד שבנצח - היופי שבנצחון, ויסוד שבנצח - היסוד והקביעות דהנצחון, עד מלכות שבנצח - הנצחון דמלכא משיחא בגאולה האמיתית והשלימה.

ה. בהתחלת פ' אחרי מדובר אודות עבודת אהרן כהן גדול בקדש הקדשים - בזאת יבוא אהרן אל הקודש גו'⁶⁰. מעין ודוגמא למצב הגאולה הוא - הכהן גדול בקדש הקדשים: קדש הקדשים הוא המקום הקדוש ביותר בעולם. מקום שבו אלקות האירה בגלוי (ללא העלמות והסתרים). בו בזמן ה' זה מקום גשמי בעולם הזה, והכהן גדול נכנס לשם כנשמה בגוף [לא כפי שהי' אצל נדב ואביהוא, רצוא בלי שובי⁶¹].

מעין זה ה'י' בכל כהן, שבו בזמן ש"הכהנים הובדלו. ש. שנאמר⁶² ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים⁶³ (למעלה מעולם), עשה את עבודתו דוקא כנשמה בגוף בעולם, עולם שבו יש מקום להיפך הטהרה - ודוקא שם מקיים הוא את

(60) טז, ג.
(61) סה"ש תנשא ח"ב ע' 496 (לעיל ע' 112).
וש"ב.
(62) דה"א כג, יג.
(63) רמב"ם הל' כלי המקדש ר"פ - מפסחים קד, א.

הציווי (בריש פ' אמור), אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא יטמא בעמיו". ושלימות ענין הטהרה ה'י' בגאולה האמיתית והשלימה [ומעין הכנה לזה ישנו גם בזמן הגלות, שכהנים נוהרים מעניני טומאה, וי"ל שזהו גם הכנה לשלימות הטהרה לע"ל⁶⁴, כולל עי"ז ש"אמור גו' ואמרת" - "להזהיר גדולים על הקטנים"].

ונוסף על הזהירות (להזהיר) מהיפך הטהרה, ה'י' כהן צריך לעשות עבודתו בביהמ"ק (קדושה) לבוש בבגדי כהונה, שהיו "לכבוד ולתפארת"⁶⁵ (שלימות בגשמיות). ועפ"ז יש לבאר, מדוע כהן ששימש "מחוסר בגדים" עבודתו פסולה⁶⁶, "בזמן שבגדיהם עליהם כהונתם עליהם, אין בגדיהם עליהם אין כהונתם עליהם"⁶⁷ - אע"פ שענינם⁶⁸ דבגדי כהונה ה'י' (בעיקר) "לכבוד ולתפארת" (שלכאורה אין זה נוגע כל כך לעצם העבודה)? אלא ששלימות העבודה במשכן היא בכך שתה'י' בתכלית השלימות וההידור "לכבוד ולתפארת", גם בגשמיות כפשוטה - באופן היפה ומכובד ביותר בכל עד - בגשמיות העולם, מנצלים את כל האפשרויות דעוה"ז עבור העבודה בקדושה.

ובשלימות - ענין הכהונה הוא אצל כהן גדול (שלבש שמונה בגדים).

(64) כמ"ש (יחזקאל לז, כה) "וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם גו'".

(65) תצוה כה, ב.

(66) משנה זבחים טו, ב. רמב"ם הל' כלי המקדש פ"י ה"ד.

(67) זבחים יז, ב. וש"נ. רמב"ם שם. וראה בכ"ז אנציקלופדי תלמודית ערך בגדי כהונה (ע' שלג). וש"נ.

(68) ראה רמב"ן עה"פ (תצוה שם) "ועשית בגדי קדש גו' לכבוד ולתפארת": שיה'י' נכבד ומפואר במלבושים נכבדים ומפוארים. ואכ"מ.

משא"כ בדורות האחרונים - גרים (רוב) בנ"י במדינות שבהם מושלת מלכות של חסד, החל ממדינה זו (שבה נמצאים רוב מנין ובנין דבנ"י), שמסייעת לבנ"י להגיע לגאולה פנימית בעבודתם, עד - שיעשו את העבודה שתביא את הגאולה כפשוטה, ואז גם המלכות (של חסד) תסייע לבנ"י לחזור לארץ ישראל (בלשוון הכתוב¹⁰⁸: והביאו את כל אחיכם גו').

ובשנה האחרונה רואים איך שיחס זה לבנ"י התפשט במדינות נוספות, עד גם במדינה הריא, שבה היו (עד לאחרונה) הגבלות בנוגע לחירות בנ"י בעבודתם בתומ"צ וגם בנוגע ליציאתם ממדינה הריא - וכעת נשתנה יחסם, שמתירים לבנ"י לקיים תומ"צ, ומתירים לבנ"י לצאת משם (ללא ההגבלות שהיו פעם), ואדרבה - הם אף מסייעים לבנ"י לנסוע לארץ הקודש. מעין הכנה להסיוע דאוה"ע שבנ"י יצאו מהגלות וילכו לארץ הקודש בגאולה האמיתית והשלימה.

יג. נוסף על הסיוע הישר דאוה"ע לבנ"י - ישנם גם ענינים שבהם רואים איך שאוה"ע בעצמם עושים פעולות של טוב וחסד, שמגלים עוד יותר שיש בעה"ב לבירה זו¹¹¹, כהכנה ל"והיתה לה' המלוכה" בגאולה האמיתית והשלימה,

לא כפי שהי' פעם, שדוקא עם ישראל (אע"פ ש"אתם המעט מכל העמים"¹¹⁵), השלים בפועל את הכוונה דדירה בתחתונים, ואחדות ממלכיות אוה"ע התנהגו באופן אכזרי אחת אל השני, והתעסקו בעיקר בתועלת עצמן, או בכיבוש מדינות אחרות וכיו"ב.

ולבושים, באופן ד"לכבוד ולתפארת", בהתאם ל"ממלכת כהנים", ועד"ז מסייע הוא למוסדות תורה וצדקה וכיו"ב.

וכמו"כ בעבודתו בעניני הרשות שלו - עושה הוא זאת באופן ד"כל מעשיך לשם שמים"¹⁰⁸ ו"בכל דרכיך דעוהו"¹⁰⁹.

ועוד וגם זה עיקר - ע"י הפצת התורה והיהדות, והפצת המעיונות תוצה. כולל ובמיוחד - לעורר יהודים בכל העולם כולו, שיוסיפו עוד יותר בלימוד התורה וקיום המצוות,

וכן גם לפרסם ולגלות בכל העולם כולו "אלופו של עולם", כולל - ע"י השפעה על אוה"ע בנוגע לקיום שבע מצוות בני נח¹¹⁰, והכנתם ל"והיתה לה' המלוכה"¹¹¹.

יב. ע"פ הנ"ל, ש"גאולה" מעלה את עניני הגלות עצמם (ע"י עשי' מהם עצמם דירה בתחתונים), עד שדוקא העבודה בגלות מביאה את הגאולה, הרי מובן, שעניני העולם עצמו ואוה"ע עצמם (גם בזמן הגלות) מסייעים (באמת) לעבודה דהבאת הגאולה (כנ"ל).

ויש לומר, שבעמדנו בסוף זמן הגלות, סמוך להגאולה - בא הסיוע בגלוי יותר.

וכפי שרואים בדורות האחרונים במיוחד, ויתירה מזה - בזמן האחרון, ובפרט בימים האחרונים ממש:

בדורות שלפני זה גרו (רוב) בנ"י במדינות שבהן היו מניעות ועיכובים וכו' (לא תקום פעמיים¹¹²) לעבודת ה' בכלל.

(108) אבות פ"ב מ"ב. וראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג. טושו"ע או"ח סרלא"א.

(109) משלי ג, ו. וראה רמב"ם וטושו"ע שם.

(110) כפס"ד הרמב"ם הל' מלכים פ"ח ה"י.

(111) עובדי' בסופו.

(112) ל' הכתוב - נחום א, ט. וראה לקו"ש

חכ"ג ע' 306 הערה 55.

(113) ישע"י טו, כ.

(114) ראה ב"ר רפ"ט.

(115) ואתחנן ז, ז.

בשלימות¹⁰⁴, „אני ישנה ולבי ער“¹⁰⁵. ועוד י"ל, שה"לב" המקיף את ה' - הוא ג' הלבושים דמחשבה דיבור ומעשה, המקיפים את עשר הכחות, ומבטאים אותם בעבודת האדם בפועל למטה¹⁰⁶.

ויש לקשר זה גם עם היום די"ג אייר: י"ג הוא בגימטריא אח"ד, שמרמז על העבודה דלפעול „והי' ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהי' ה' אחד ושמו אחד“¹⁰⁷, גילוי מלכותו ית' ואחדותו ית' בעולם, עד באופן ד"מלכות שבנצח", כנ"ל (ס"ז).

* * *

יא. ע"פ האמור לעיל ישנם כמה לימודים בנוגע לעבודת בני"ה בהבאת הגאולה, והאופן בו צריכים להתכונן לגאולה - בעמדנו עכשיו ממש בסוף זמן הגלות, „גולה“, והנה הגה באה הגאולה.

קודם כל - ישנו מענה לכל אלו שמתפלאים ונבהלים מכך שמרעשים שכאו"א מישראל צריך לעשות ולפעול שהגאולה תבוא תיכף ומיד ממש (ובהיותם אנשים „פתוחים“, מבטאים הם בדיבור את פליאתם ודאגתם): כאשר משיח יבוא מיד, מה יהי' - שואלים הם - עם כל הפעולות והענינים שהם פעלו במשך כו"כ שנים בגלות: העסקים שהם הקימו, הרכוש והנכסים שהם צברו, החברים והקשרים, הן בין בני"ה והן בין אוה"ע, שקשרו (ובפרט עסקני ציבור), ועוד כו"ב?

המענה על כך הוא, שאין מה לפחד,

כיון שגאולה אין פירושה שמתבטל כל „מנהגו של עולם“, הדברים הטובים שנפעלו (ע"פ תורה) בגלות; אדרבה: גאולה כוללת בתוכה את כל הענינים (הטובים) ד„גולה“, באופן שהם מתעלים למצב דגאולה, למעלתם ושלימותם האמיתית - עי"ז שמגלים בהם את (האל"ף) אלופו של עולם, הכוונה והתכלית האמיתית בכל הפעולות (שבזמן הגלות) - כפי שכל זה מגלה את „כבודו“ של הקב"ה.

ובמילא אין מה לדאוג אודות הפעולות - אפילו בעניני רשות - שפעלו (ע"פ תורה) בזמן הגלות. ואדרבה: מזה ישנה הוראה - שכל בעל עסק וכיו"ב צריך להפיש דרכים כיצד לגלות בעניני עסקיו וכו' „כבודו“ של הקב"ה, ולנצל את עסקיו ונכסיו וקשריו - להוסיף בתורה ומצוות.

ומזה מובנת גם ההוראה לאידך גיסא - לאלו החושבים שתוכן העבודה דגאולה הוא בלי שייכות ושליטת „מנהגו של עולם“ - דאדרבא: הגאולה תלוי דוקא ב„מעשינו ועבודתנו“ בזמן הגלות¹⁰⁸, ולכן צריך להיות „הסתכל בשלשה דברים“: העבודה להביא את הגאולה צריכה להיות ב„שרית עם אלקים ועם אנשים ותוכל“, לעשות דירה בתחתונים, ולהכין את העולם להגאולה - אמנם באופן ד„שרית עם אלקים ועם אנשים“, להלחם עם ההעלם והסתור דעולם, אבל באופן ד„ותוכל“, „מלכותו ברצון קבלו עליהם“.

החל מחלקו בעולם, ע"י הוספה בקיום המצוות, בדברים גשמיים, כולל ובמיוחד - מצות הצדקה („עיקר המצות מעשיות“), שלוקח מהגשמיות שלו ומהעשירות שלו (בהם בירכו הקב"ה) ומסייע לאחר, שגם אצל הזולת יהיו מזון

יש לכאו"א מישראל שייכות - כנשמה בגוף - להקדושה דקדש הקדשים (שלימות הקדושה). וכפס"ד הרמב"ם¹⁰⁹ „לא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש . . . אשר נדבה רוחו אותו . . . ה"ז נתקדש קדש קדשים כו"“.

וע"פ מדרש הנ"ל ש„בכל שעה שהוא רוצה ליכנס יכנס“, י"ל שיש בכוחו של כאו"א מישראל (כפי שנמצא למטה נשמה בגוף) להיות בדרגת „קדש הקדשים“, וי"ל שכך יהי' בפועל לעתיד לבוא.

[ויומתק ע"פ הסיפור בבבאי¹¹⁰, שבזמן הסכנה החביאה יהושבע את יואש (שהי' מזרע הממלכה) ומניקתו „בחדר המטות“¹¹¹, „בעליית בית קדשי הקדשים“¹¹², „ויהי אתה בית ה' מתחבא שש שנים גו"י¹¹³. שמוה מובן, שבהיותו בקדש הקדשים היו לו שם כל צרכיו הגשמיים: אכילה ושת' ושינה¹¹⁴. ויש לומר, כיון שבאמיתית הדברים הרי מקומו של כאו"א מישראל הוא בקדש הקדשים (כפי שיהי' בגלוי בגאולה האמיתית והשלימה). אלא שזה התגלה בפועל - ע"י הירידה (סכנה), ע"ד עילוי הגאולה שבא ע"י העבודה ב„גולה“].

כמובן גם מהציווי (ונתינת כח) בהתחלת פ' קדושים [הפרשה שקראו בשבת זו ביחד עם פ' אחרי] - „קדושים תהיו כי קדוש אני“: בהיותו נשמה בגוף בעוה"ז הגשמי (ששם שייך הציווי

ועפ"ז אולי יש לומר הטעם לכך שהכהן גדול צריך להיות „גדול מאחיו . . . בעושר“¹¹⁵ - כיון ששלימות הקדושה דכהן גדול קשורה בזה שזה נמשך בשלימות בכל עד בגשמיות העולם (עושר).

וע"פ המבואר במדרש (עה"פ „בזאת יבוא אהרן“¹¹⁶ „בכל שעה שהוא (הכהן גדול) רוצה ליכנס יכנס רק שיכנס בסדר הזה“ („בזאת“) - יש לומר, שמקומו האמיתי של הכהן גדול הוא בדרגת) קדש הקדשים, וכך יהי' בגלוי בגאולה האמיתית והשלימה כשתהי' שלימות האדם והעולם וביטול כל הענינים ההפכיים (משא"כ לפני זה אין אנו כלים לזה „בכל שעה“). שאז תהי' שלימות הגילוי והמשכת קדושה בגלוי למטה (בבית המקדש השלישי), דירה לו יתברך בתחתונים, כנ"ל.

ט. כבכל עניני התורה (מלשון הוראה¹¹⁷), גם בזה ישנה הוראה לכאו"א מישראל: כל בני"ה הם „ממלכת כהנים“¹¹⁸, „כהנים גדולים“¹¹⁹, ובגלוי ובשלימות יהי' זה בגאולה האמיתית והשלימה¹²⁰. ובמילא

69) יומא ית, א. ושי"ג. רמב"ם שם רפ"ה.

70) ויק"ד פכ"א, ז. ועוד.

71) ראה רד"ק לתהלים יט, ח. ה. השרשים שלו ערך ירה. גו"א ר"פ בראשית (בשם הרד"ק). וראה זח"ג נג, ב.

72) יתרו יט, ז. וראה זכחים יט, רע"א (בהמשך להסוגיא ע"ד בגדי כהונה): „זימנא חדא הוה קאימנא קמי' דאיזגדר מלכא והוה מדלי לי המינאי ותיתיי' ניהלי' ואמר לי ממלכת כהנים וגוי קדוש כתיב בכור“, וצריכין אתם לנהוג עצמכם בתפארת של כהנים" (פרש"י שם).

73) ראה בעה"ט עה"פ. וראה גם אגדת בראשית פרק עט (פ). - וי"ל השייכות ד„ממלכת כהנים“ ל„כהנים גדולים“, כי כהן גדול הוא מלך שבכהנים, „ראש לכל הכהנים“ (ל' הרמב"ם שם פ"ד הי"ב).

74) ראה בעה"ט שם: ולעיתיד לבוא תחזור להם

כו'.

75) הלי' שמיטה ויובל בסופן.

76) מלכים-ב יא, א ואילך. דברי הימים-ב כב, יא ואילך.

77) מלכים שם, ב. דה"י שם.

78) פרש"י עה"פ.

79) מלכים שם, ג. דה"י שם, יב.

80) וראה גם שיחת ליל ד' דהג הסוכות שנה

106) ראה תניא פ"ד.

107) זכרי' יד, ט.

104) ראה רמב"ם הלי' גירושין ספ"ב.

105) שה"ש ה, ב. וראה שה"מ מלוקט ח"ב ע' שיט.

ד, "קדושים תהיו", "הו פרשים" (81)

- נמצא יהודי במצב של קדושה, עד הקדושה הכי נעלית דקדושתו של הקב"ה, כפירוש החסידות⁸² על דרשת חז"ל⁸³ "יכול כמוני, ת"ל כי קדוש אני" - "יכול כמוני" בניחותא, בדרגת הקדושה ד, "קדוש אני".

י. ויש לקשר כל זה גם עם שם בעל היאָרצייט⁸⁴ די"ג אייר⁸⁵ - ישראל ארייה ליב.

ובהקדים, אע"פ שלכאורה ה"ו שם של איש פרטי, יש לו שייכות עם כל בני⁸⁶ (כיון שכל בני"ה הם מציאות אחת, קומה אחת שלימה⁸⁷). ובפרט ששמו הראשון הוא ישראל - השם הכללי של כאו"א מישאל ושל כלל ישראל [וכידוע⁸⁸ גם שנשמת יעקב (ששמו ישראל⁸⁹), כלולה מכל הנשמות שב"ישראל מעולם ועד עולם].

וע"פ הוראת אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע הידועה⁹⁰, ש"עניני עבודה שיכולים לקשר בדברי התניא . . . מותר לדבר

(81) פרשי ר"פ קדושים.

(82) ראה מאור עינים עה"פ (מו, ב). אוה"ת עה"פ.

(83) ויק"ר עה"פ (פכ"ד, ט).

(84) כן נקרא ("יאָרצייט" באידיש) גם בספרים שבלשון הקודש. וגם אצל אחבני הספרדים (שאינם מבינים שפה זו). ולפעמים מוסיפים הפירוש בלה"ק: "יום השנה".

(85) הו"ח עוסק בצ"צ רב פעלים וכו' ישראל אריי ליב, אחיו של - יבלח"ט - כ"ק אדמו"ר שליט"א. נולד ג' (?) סיון תרס"ט. נפטר י"ג אייר תשי"ב. הנו"ל.

(86) ועאכו"כ עם יוצאי חלציו שי.

(87) לקו"ת ר"פ נצבים. וראה תניא פל"ב (מא, א): כולן מתאימות ואב א' לכולנה כו'.

(88) אגה"ק סי"ו.

(89) וישלח לב, כט.

(90) אגרות יקודש שלו ח"ב ע' תשכ. וש"נ.

וראה גם ס' השיחות תשי"ב סי' 83 ואילך.

האל"ף דאלופו של עולם ב, גולה".

וע"י העבודה בבירור וזיכוך העולם נעשה גם "ותוכל" מלשון יכולת, שמתוספת אצל היהודי עוד יותר יכולת, כמבואר בכ"מ⁹⁹ שע"י העבודה דנפש האלקית כפי שהיא מתלבשת בהגוף ונה"ב ועושה את עבודתה בעולם, מתוספת בה כח וחיות ויכולת חדשה, מצד זה ש"ר, רב תבואות בכח שור¹⁰⁰ (דנה"ב).

והאופן לעשות את העבודה ד, "ישראל" - הוא ע"י "ארי ליב": "הוי . . . גבור כארי לעשות רצון אביך שבשמים"¹⁰¹ (כדאי"ת גם בריש ותחלת השולחן ערוך¹⁰²), הוא מתגבר על כל ההעלמות וההסתרים בעולם; ונוסף על ההתגברות שלו בעבודתו בעניני קדושה ("ארי" בלשון הקודש), ישנה אצלו התגברות גם בעבודה בעניני רשות וחול, העבודה בעניני העולם ("ליב" בלע"ז).

ולהוסיף, ש"ליב" הוא גם אותיות לב עם יו"ד באמצע, שמרמז על לבו של אדם (לב), ועשר כחות הנפש (י), [ובפרטיות יותר כותבים לפעמים "לייב" עם שני יוד"ן, כנגד שתי הדרגות שנשמה: יעקב, ישראל¹⁰³], כיון שהעבודה (ד, "ישראל") דעשיית דירה בתחתונים נפעלת ע"י עשר כחות הנפש, כפי שהם מוקפים בלבו של אדם - ולב ישראל הוא תמיד

בנוסף לכך עליו לדעת, ששלימות עבודתו (כ"ישראל) היא בכך, שאין הוא מתנתק מהעולם שסביבו, אלא "הסתכל בשלשה דברים": נוסף על עבודתו עם עצמו ("ישראל" קשור עם האות שלו בתורה), צריך הוא לעשות את העבודה דלעשות לו יתברך דירה בתחתונים - כ"ישראל, ע"י יציאה (ביחד עם הוראות התורה) לעולם, והתעסקות עם "אלקים" (מלאך) - הכחות הטבעיים בעולם (כמאחז"ל⁹⁸, "אין לך כל עשב ועשב שאין לו מזל ברקיע שמכה אותו ואומר לו גדל", ו"אנשים", "עשו ולבן" (אומות העולם) - ושם לבנות דירה להקב"ה ע"פ הוראות התורה (דיש ששים ריבוא אותיות לתורה), ע"י ש"רית עם אלקים ועם אנשים", הוא שר, מושל על העולם ואוה"ע,

ובאופן ד, "ותוכל" - גם מלשון כל וכלול וכליל, שעבודתו (ד, "שרית") אינה ע"י ביטול מציאות העולם, או התגברות על העולם בעל-כרחו, אלא באופן שהוא מנצל את הכחות הטבעיים עצמם בעבודת ה', ופועל על אוה"ע שהם מצד עצמם יעבדו את הקב"ה, באופן ד, "מלכותו ברצון קבלו עליהם"⁹⁸, עד שהעולם עצמו יאמר ש, "ותוכל", העולם בעצמו מסייע לעבודתו (כדלקמן סי"ב),

וע"י נעשה "ותוכל" מלשון כל (שישנם כל עניני העולם) ומלשון התכללות - שהיהודי כולל בתוכו את כל עניני העולם - ומעלה אותם, עד שנפעל ענין הגאולה (שכולל "גולה"), ע"י המשכת

(97) בר"פ פ"י, ו. וראה שערי זר לב"ר שם. וש"נ.

(98) נוסח ברכת "אמת ואמונה" דתפלת ערבית. וראה סה"ש תנשא ח"ב ע' 501 (לעיל ע' 117). וש"נ.

(99) ראה לקו"ת האיזנו עה, ב ואילך. ועוד.

(100) משלי יד, ד.

(101) אבות פ"ה מ"ב.

(102) טור או"ח רס"א. שו"ע אדה"ז שם. ובשו"ע המחבר: יתגבר כארי.

(103) ראה בארוכה לקו"ת דרושים לר"ה סב, ג (וראה גם תו"א משפטים עז, ריש ע"ב). ספר הליקוטים דא"ח צ"צ ערך יעקב סמ"ד (ע' א'קא ואילך). וש"נ. וראה ברכת י"א ניסן שו. (סה"ש תנשא ח"א ע' 416-7 (לעיל ע' 36)).

ולהרחיב בהם הדבור" (אע"פ שבכלל ישנה הזירות באמירת פירושים בספר התניא⁹¹) - הרי עדי"ז מובן בנדו"ד: כדאי ונכון לבאר הוראה משמו של בעל היאָרצייט - כשזה יכול להוסיף ביראת שמים ועבודת ה'.

"ישראל"⁹² - השם הכללי דבני" (כנ"ל) - כולל בתוכו שני ענינים הפכיים לכאורה: (א) "ישראל" ר"ת "יש ששים ריבוא אותיות לתורה"⁹³, כיון שישנם ששים ריבוא נשמות ישראל כלליים (וכל אחת מהן נחלקת לששים ריבוא נשמות פרטיות⁹⁴), וכל נשמה היא כנגד אות אחת מהששים ריבוא אותיות לתורה, ואות זו היא מקור חיותו כו'. (וב) "ישראל" הוא על שם "כי שרית עם אלקים ועם אנשים ותוכל"⁹⁵.

הענין ד, "שרית עם אלקים ועם אנשים ותוכל" מורה על העבודה ומלחמה נגד העולם - "עם אלקים" (שרו ומלאך של עשו⁹⁶), "ועם אנשים" (עשו ולבן⁹⁶) - שזהו לכאורה ההיפך הגמור מכך ש, "ישראל" הוא ר"ת "יש ששים ריבוא אותיות לתורה", כפי שנשמות ישראל קשורות עם תורה שלמעלה מעולם.

וי"ל הביאור בזה (בעבודת ה'):

לכל לראש צריך כאו"א מישאל לדעת שהוא "ישראל" - מקור ושורש חיותו הוא מהאות שלו בתורה, ולכן, כל דבר שהוא עושה צריך להיות מיוסד וע"פ הוראות התורה.

(91) ראה במקומות שבהערה הקודמת.

(92) ראה גם (באופן אחר) שיחת ש"פ אחרי-קדושים, י"ג אייר תשמ"ה. שיחת פסח שני תשמ"ו.

(93) מגלה עמקות אופן קפו.

(94) ראה תניא פל"ז (מח, א).

(95) בר"פ פ"י, ג. פרשי וישלח לב, כה.

(96) פרשי עה"פ.